

Radek Beran: Být poctiví jako amatéři

Včera vystoupil legendární, letos již třicet let existující soubor Buchty a loutky (B+L) dvakrát v sále Josefa Čapka s inscenací Vítězná svině. Šlo o divadlo výrazně pro dospělé, na což vždy Marek Bečka před představením upozorňoval. Není to sice u Buchet a loutek nijak výjimečné, vzpomínáme na jejich Příběh ??? člověka či Chcípací, přesto to asi mnohé zaskočilo. Režisérem inscenace, jež měla premiéru v roce 2018 a stala se jednou z nejlepších inscenací bez ohledu na obory a žánry toho roku u nás, je jeden ze zakladatelů B+L Radek Beran. Povídali jsme si v šatně o přestávce mezi jednotlivými představeními.

Jak to mají Buchty a loutky s amatérským divadlem?

Nechci mluvit za všechny... Ale vždyť je to vlastně úplně jedno, jestli hrají amatéři, nebo profici. My za ten amatérismus jen bereme peníze. Ale v podstatě je to stejné. My hlavně jezdíme na jakékoli akce – tedy i sem – rádi a snažíme se být vždy stejně poctiví jako amatéři.

A jak to má Radek Beran s amatérským divadlem?

Já mám velmi kladný vztah k amatérskému divadlu, vždyť jsem z něj vyšel. Celý život se mi někde zjevují postavy, které jsem poznal ještě v amatérském světě. Zrovna včera jsem tady potkal paní, která mne znala ještě z té doby, ale já si ji už vůbec nepamatoval.

Vystoupil jste někdy – jako amatér – na Jiráskově Hronově?

Na Jiráskův Hronov jsme se s naším souborem Nitky nikdy neprobojovali. To až s B+L jako inspirativní představení či jako součást Off-programu. Ale snad vždy jsme tu byli s představeními pro děti. Toto je poprvé, kdy jsme přivezli produkci výhradně pro dospělé.

A co Loutkářská Chrudim?

Tam jsme s píseckým souborem Nitky byli dvakrát. To byla pro nás Mekka. A tím to skončilo. Hronov už byl moc vysoko. Věděli jsme, že se tam setkávají všechny žánry a typy divadla a měli pocit, že tam nepatříme.

Součástí amatérských festivalů jsou různé dílny a semináře. Účastnil jste nějakých?

Jako amatér jsem na dílny a semináře chodil často, ale trpěl jsem vždy jak zvíře. Protože jsem se styděl. Ostatně proto jsem se rozhodl pro loutkové divadlo...

Na dílnách v Chrudimi se učily věci, které byly tehdy pro mne strašně těžké, a vůbec nechápu, že jsem to se svou náturou vydržel. Nicméně jsem se tam otrkal a myslím i díky tomu se přihlásil na DAMU a vystudoval loutkoherectví. Pak jsem se vrátil do Chrudimi jako lektor.

Rozhovor s osobností

Byl jste laskavý pedagog?

Určitě. Já mám totiž to celoživotní traumátka z dětství, že se děsně stydím. Tak jsem vždycky těm lidem hned na začátku řekl: „Kdyby se náhodou někdo nechtěl předvádět, tak nemusí.“ A vždycky se jednomu dvěma viditelně uleví. Ale jinak si myslím, že projít si tím ohněm „předvádění se“ je v zásadě nutná a dobrá věc, jinak nemůžete dělat divadlo. Ale respektuju, má-li to někdo jinak.

Takže byste byl schopen a ochoten vést dílnu i na JH?

Teoreticky ano. Ale nejsem na to moc stavěnej. Jsem vůdčí typ, značka poleno.

B+L letos slaví třicet let. Co to pro vás znamená?

Osobně asi nic. Ale je neuvěřitelné, že už je to taková doba. Žádnou změnu za tu dobu necítím. Hrajeme si a hrajeme divadlo myslím furt stejně...

A co zde v Čapkově sále včera uvedené Vítězná svině? Jak jste přišli na to zdramatizovat texty Ladislava Klímy? Vy jste se navíc chopil režie...

My – myslím všichni v B+L – jsme dávní milovníci Ladislava Klímy. Už v Chebu, kde jsme zakládali náš soubor, jsme jej četli a měli rádi. Ale stále jsme měli jakýsi ostych či dokonce respekt, jak jeho texty zpracovat, když jsou tak dokonalé a my je máme nekriticky rádi. Až teď, když už za tu dobu máme co se výběru témat hroší kůži a jen tak něco nás nerozhází, jsme si řekli, že to zkusíme. Ale nevěděli jsme, zda to bude fungovat. A nevíme to do teď. I když tady to myslím zafungovalo hezky...

Mohl byste tu vaši klímovskou inspiraci přece jen trochu přiblížit?

Klíma vytváří ohromně zajímavý, svébytný, silný svět, který vás při četbě doslova pohltí. A my jsme si v něm skrze přípravu té inscenace nacházeli a užívali mnohá životní témata, která jsme chtěli tímto „naším“ způsobem pustit mezi lidi.

Co je v inscenaci z Klímy a co z vás?

My si z Klímy trochu sobecky vzali motivy, které má každý z nás rád. Každý si vytáhl ty své a vložili jsme je – každý tak trochu po svém – do mlýnku té inscenace. Pak jsme společně ty čtyři částečně rozdílné pohledy – vedle mého, ještě Víti Bruknera, Marka Bečky a také Lukáše Valisky, který je jako zvukař a osvětlovač s námi na jevišti a dění také ovlivňuje – slepili dohromady a bylo. Zcela záměrně jsme k předlohám byli stejně suroví, jako byl Klíma ke svým postavám. Přesto jsme to vytvářeli se vši úctou k němu.

Které povídky jste použili?

Já už vlastně ani nevím. Všechno jsme snášeli na hromadu a vytahovali z ní motivy. Hlavní je povídka Vítězná svině, podle které se naše inscenace jmenuje, jen jsme použili množné číslo, pak je tam hodně citátů z Klímova životopisu, který si sám napsal, a já jsem navíc využil komiks o Pellegrinim, který dělal můj kamarád. Myslím, že se jmenoval Edgar a Lydie. Je to – záměrně – taková červená knihovna, akorát, že tam není jeden loupežník, ale horda loupežníků, kteří je zmasakrují, týrají a celé

pokračování na straně 2

Slovo na okraj

Potkat Mistra

Byla jsem vychována v respektu ke škole. Přitom jsem nikdy moc dobrou školu neměla. Zejména gymnázium, od kterého jsem skutečně leccos očekávala a nastupovala na něj s respektem, nestálo za mnoho a nepřipadala jsem si na něm vzdělávána tak, jak jsem si vysnila nad knížkami.

Ale musím říct, že jsem si z toho mnoho nedělala. Předměty, které mě zajímaly, jsem se učila zásadně z jiných materiálů, než byly učebnice, a ty, které mě nebavily a moc mi nešly, jsem prostě neuměla. Že ta škola za moc nestála, odvozuji zpětně z toho, že se většina vyučujících nezajímala o to, jestli látku skutečně ovládáme. Nějak jsme se proklestili písemkami a zkoušením a život (alespoň můj) běžel jinudy než po školních chodbách.

Byl ovšem jeden předmět, kterého se to netýkalo: jazyk český. A zrovna tam, protože mi nebylo lhostejné, co se nám říká, jsem se velice rychle dostala do konfliktu s vyučující češtinářkou, které na rozdíl ode mě byl její předmět úplně fuk. V hodinách literatury jsem se hlásila a učitelku opravovala tak často a suverénně, až jsem si vysloužila její hlubokou antipatii. A protože vztah mezi učitelem a žákem není rovnoprávný (což byl další z mých omylů), využívala potrefená češtinářka své pozice k tomu, že můj poněkud nezávislý přístup k oboru neustále označovala za lajdáctví, které maskuji snahou o originalitu.

Z téhle divné situace, v níž češtinářka manipulovala celou třídou tak, aby se na mě dívala jejím pohledem, a u některých spolužáků se jí to skutečně podařilo, protože i je jsem štvála svou (podle nich) na odiv dávanou sečtělostí a výstřednostmi ve slohových pracích, mě vysvobodilo něco jako zázrak. Díky činnosti našeho amatérského divadla jsem se dostala do společnosti literátů a výtvarných umělců v našem krajském městě Plzni. Básník Zdeněk Barborka nejen, že chodil na naše inscenace, ale vážně se se mnou bavil v kavárně Beseda o literatuře, dokonce mě i někdy poněkud zkoušel. To ale byly jiné výklady. Mluvil i o hudbě, o níž jsem nevěděla dohromady nic, zato si myslela spoustu hloupostí. Moje naivní a nevzdělané úsudky nevyvracel, ale doplňoval skutečně zajímavými, neodvozenými vyprávěními. V literatuře mi objevil autory a směry, které jsme doma v knihovně neměli. Učinil tak ze mě horlivého návštěvníka veřejných knihoven a teprve pořádného čtenáře. Tyhle kavárenské semináře mi dokonce pomohly se v hodinách ukázat. Už jsem nepotřebovala bojovat, věděla jsem svoje. Kdo by se trápil invektivami češtinářky, když ho bere vážně básník! A neby-

pokračování na straně 3

pokračování ze strany 1

to končí špatně. Tak to je takový pilíř té inscenace. Ale potom jsou tam motivy z konce jeho života, kdy se chtěl očistit a začal uznávat mariánský kult. Postavy si v jeho pozdějších povídkách lehají do hrobu a nad ním je často panna Maria. Tak jsme to všechno bezostyšně propojili a vyšla nám z toho tato inscenace.

Kdybyste měl z Klímova díla něco doporučit, co by to bylo a proč?

Určitě Utrpení knížete Sternenhocha. To když jsem četl – a to mi bylo nějakých pětadvacet, nebyl jsem už žádný teenager – tak jsem se opravdu bál. Bylo to strašně silný. Nic silnějšího snad v české ani světové literatuře neznám. Teď čtu rád i jeho filosofické texty, ale ty jsou pro starší. Jsou složitější a potřebují určitou erudici. Ale toto je šťavnatější pomografické akčňák, který čtenáře přiková k podlaze. Skvělý!

Hlavně hrát!

Čtyřlenná pop punková skupina z Hronova Warování se už po šesté stala součástí doprovodného programu festivalu. S Jakubem, Adamem, Horasem a Štěpánem jsem si povídala chvíli předtím, než do parku vyrazili odehrát svůj koncert.

Když by vám někdo v roce 2014 řekl, že budete za sedm let hrát na Jiráskově Hronově, co byste si pomysleli?

Kuba: Jiráskův Hronov byl na začátku náš největší cíl a vlastně jsme ho už několikrát dobyli. Poprvé jsme tady hráli v roce 2016, teď jsme tu po šesté. Hráváme na festivalech v okolí – ve Vamberku, v Hradci... Jiráskův Hronov bývá ale ten největší koncert roku. A je srdcový.

Na závěr se zeptám – a jistě to zajímá každého diváka – jak je to s Váchalovou loutkou, kterou na začátku obřadně vytahujete?

Ta je součást naší hry, kterou se snažíme po celý čas udržet a rozvíjet. Ve skutečnosti je to Svolinského čert tak, jak je vyobrazen v knize, která je nasvícená před diváky. Je to trošku dražší, ale na aukcích dostupná loutka, stojí tak kolem 3 000 Kč. Svolinský nakreslil návrh a podle něj řezbáři – sériově – vyřezávali. Tedy každá je originál, ne jako teď, kdy se vyrábějí stroji s počítači řízenými programy. No, a co se týká Váchala, ten vyřezal jen jednoho čerta, který je v Chrudimi v Muzeu. To, že jej v představení používáme, to už je naše klímovská mystifikace.

Vladimír Hulec

Rozhovor s osobností

Vybavujete si nějaký koncert, na kterém bylo opravdu málo diváků?

Kuba: Jednou v Suchém dole na Duně rockových tamtámů jsme hráli, tuším, první nebo druhý. Když kapela začíná v jednu odpoledne, tak je v publiku opravdu málo lidí. Ale vím, že tam byl jeden kluk a ten pařil za sto lidí. Byl boží.

Platí tedy, že čím víc lidí, tím lépe pro vás?

Adam: Bez lidí nemá muzika smysl.

Horas: Bez lidí se hraje blbě.

Jakub: Dostat nějakou energii od lidí zpátky je super.

Jak se vyvíjelo vaše složení? Teď jste čtyři, jak to bylo předtím?

Jakub: Na začátku jsme měli kytary a bicí, ale ne-

měli jsme basovou kytaru. Když s ní přišel Adam, tak jsme cítili rozdíl. Najednou byla hudba hutnější. Pak jsme dlouho hráli v třech. Když přišel Štěpán s další kytarou, tak jsme se dostali zase o schod výš. Přinesl to, co nám chybělo. Teď už, myslím si, fungujeme skvěle.

Jak dlouho to trvá, než se s novým členem sehraje?

Horas: Záleží na tom, kdo přichází, jestli je sám o sobě dobrý muzikant a samozřejmě na tom, jaký je člověk. Jestli si sedne s ostatními. (Ke Štěpánovi) Ty ses s námi sehrál do půl roku v pohodě.

Jakub: Pořád se sehráváme, každá zkušenost nás vykopne dál a zjistíme, že nejsme sehraní zas v něčem jiným.

Vybavuje se vám nějaký mezník nebo krize, která vás potkala?

Jakub: Nevím, jak kluci, ale já to měl párkrát v osobní rovině. Chvilí jsem cítil, že se plácám, ale pak zas přišlo něco, třeba koncert, kde lidi fakt řádili a pochopil jsem, že to má smysl.

Adam: Pro mě byl nejlepší moment, když jsme vydali album. Křest byl hodně dobrý zážitek. Těžká byla korona, kdy jsme byli zavření a kapela musela spát.

Horas: I když to bylo blbé, i když se nic nedělo, nebo se nepovedl koncert nebo byly problémy s technikou, počasím, tak jsem nikdy neměl chuť s muzikou seknout.

Jakub: Spíš se vždycky snažíme najít cestu kudy ven z problému.

Od koho získáváte zpětnou vazbu?

Horas: Hodně nám radí zkušenější kapely.

Jakub: Poslední nahrávku jsme dělali v profesionálním studiu se zkušeným producentem. Ten nám dal hodně. Sám dvacet let hrál aktivně v kapele Imodium. Hodně nám pomohl. Tehdy jsme taky zjistili, že ne všechno umíme. Důležitá zpětná vazba

přichází taky od fanoušků a dáváme si ji i mezi sebou. V tomhle fungují i sociální sítě.

Kubo, ty jsi v divadle jako brigádník pomáhal technikům. Je výhoda, když se tu se všemi jako vystupující znáš?

Jakub: Známe se tady všichni, je to velká výhoda.

Adam: Je to jako když tým hraje na domácím stadionu.

Dala by se vaše hudba zahrát akusticky?

Jakub: Dala. Právě křest naší desky byl akustický. Pronajali jsme si menší prostor – restauraci. Bylo to komorní, i když přišlo daleko víc lidí, než jsme čekali. Bavilo nás to. Ale není to naše prioritní hraní, spíš občasná hezká změna. Musíme měsíc zkoušet, abychom byli schopni takto hrát.

Je nějaký žánr, který vám na regionální scéně chybí?

Horas: Mně chybí metal, který si poslechnou všichni. Nemám rád hospodské texty, myslím, že metal se dá dělat velice kultivovaně a slušně. A podle mě to chybí nejen v regionu, ale v celé republice.

Plánujete vy nějakou změnu?

Jakub: Na podzim chceme zkusit, pokud doba dovolí samozřejmě, zakomponovat do naší tvorby elektroniku, samplý. V některých našich nahrávkách už jsou, ale na koncertech je zatím nepoužíváme.

Jaké máte plány do budoucna?

Všichni: Hlavně hrát.

Jakub: Teď na podzim chceme jít do studia, nahrát dvě písničky, a když zbudou peníze, udělat klip.

Veronika Matúšová

pokračování ze strany 2

lo to, jak si možná myslíte, prostě „balení“ mladé holky stárnoucím intelektuálem, nota bene právě odstřižnutým od možnosti publikovat, s čerstvě sešrotovanou už vysázenou sbírkou. Nějak jsme si prostě padli do noty.

Básník zemřel v době, kdy jsem už žila jinde a měla jiné starosti. Teprve během dalších let jsem se postupně dozvěděla, jak vynikající stopu zanechal nejen v české experimentální literatuře, ale i v moderní hudbě jako libretista. Už si nic neřekneme, na nic už se ho nezeptám, i když teprve teď by to mezi námi byla zajímavá rozprava.

A proč to vyprávím? Protože dnes už vím, že člověk, aby dospěl, potřebuje setkání s osobností, která není ani rodič ani institucionální učitel. Potřebuje potkat Mistra, aby se dokázal osvobodit od očekávání i kritiky okolí a najít svou vlastní cestu.

K takovým setkáním je Jiráskův Hronov přímo stvořený.

Alena Zemančíková

Ring volný

On utek!

K Jiráskovu Hronovu patří i první pomoc, či sem tam sanitka. Někdy ten silniční lišej u více než dobře posilněných se ztratí, ale občas nastane chvíle, kdy je potřeba přivolat pomoc. Skóre je podle oficiálních míst zatím dost dobré 2x vrtulník (nespecifikováno), 2x sanitka. Přerušené představení zažili diváci Její pastorkyně, když v jedné z prvních řad omdlela divačka, a bylo potřeba přivolat sanitku (že by za to mohla rouška?) V podstatě v téže době se udála kuriózní příhoda v parku, kdy se jeden z dobře posilněných diváků rozhodl při koncertě zatančit si na lavičce, z níž pochopitelně spadl a potloukl se. Nicméně, když přijela rychlá pomoc, na místě už ho nenašla. ON UTEK!, zněla odpověď přítomných. Takže patrně vše dobře dopadlo. Doufejme, že nám tato příznivá situace vydrží až do konce festivalu.

red

Svého si tak neváží jako cizího, vespolek nejsou dost snášenliví a jmenovitě v kroji a lečjakém zvyku, zhusta i nepěkném, rádi se po cizích vzorech nesou.

A. Jirásek

Autorské ohlédnutí

Hledání blízkosti

Rozhovor s výtvarnicí a performerkou Hanou Voříškovou.

Jak je?

Dobře.
Pokojně.
Radostně.
Bolestně.
Smutně.
Objevně.
Bohatě.
Plně.

Co děláš?

Píšu.
Kreslím.
Sádroju kabely.
Šiju knížky.
Škrábu starou malbu ze zdi.
Poslouchám rádio.
Zazdívám díry a praskliny ve zdi.
Sekám travu.
Vysedávám na lavičce.
Čtu.
Bílím vápnem.
Bloumám.
Hraju divadlo.
Natírám podlahu olejem.
Pozoruju ptactvo na zahradě.
Piju čaj.
Rozmlouvám s přáteli.
Chodím lipovou alejí tam a zpátky.
Sbírám spadaná jabka.
Odpočívám.
Spočívám.

Proč to děláš?

Baví mě to.
Plním tak dny.
Pečuju o místo, ve kterém žiju.
Mám radost z dobře vykonané práce.
Prospívá mi rovnováha tělesné a duševní práce.
Dávám o sobě vědět.
Hledám blízkost.

A co amatérské divadlo a Hronov?

Nejsem zkušeným návštěvníkem a divákem Jiráskova Hronova.

Několikrát jsem tu hrála. Každé hraní je pro mě příležitost k setkávání, seznamování, sblížování. Hraním se učím hrát. Pozvání do Hronova je jakousi ctí. I tak to беру. A je to jedna z možností, jak o sobě dát vědět. Většinou po Hronově přicházejí i nějaká pozvání na jiná místa. Ale na mě je to příliš velká přehlídka, všude moc lidí. Lépe se cítím v komornějším prostředí. A nebývám tu

Hana Voříšková – Přesýpání

Život mezi prsty

Ono je to vlastně ohromně jednoduché. Dřevěná lžíce, smaltovaná mísa, sáček pšenice a pár jednoduchých slovíček ve vhodně zvoleném pořadí. A pak Hanka Voříšková: krásná, útlá, vysoká, stříbrovlásá, s lišáčkou jiskrou v oku a schopností se člověka dotknout. Těžko se asi najde někdo, kdo by si ji neoblíbil. Zatímco v některých jiných inscenacích působila třeba i lehce ezoterickým dojmem a jaksi všeobecně, povrchně pravdařila, v Přesýpání je prostě jenom pravdivá.

Sešly se tu tři síly, jež by obstály i samostatně. Tou první je Hanka jakožto fascinující a zcela přirozená interpretka poezie. V jejím přednesu nezazní jediný falešný tón, jediný efekt, jakými často i profesionální herci maskují nedostatek porozumění textu. Hanka přednáší rovně, napřímo, s osobním ručením – a k tomu dovede přesně zacílit pohled tak, aby promluvila ke každému osobně.

Tou druhou je Hanka jakožto výtvarnice. S tou lžící, mísou, sáčkem a pšenicí dovede kouzlit, aniž

by se předváděla. Tvoří metafory a obrazy, jednoduché a čitelné, ale bez klišé. Jakkoliv je to podobností o přesýpání života tak nějak nabílední, nepůsobí vůbec lacině.

A tou třetí je Hanka jako básnířka. Texty z Přesýpání nejsou doprovodem k výtvarničení, ale zcela svébytnou, prvotřídní poezií, jež dovede pracovat se zkratkou a vtipem, hraje si se slovy, čaruje s významy a v pravou chvíli umí dodat přesně odměřenou mikroskopickou dávku patosu.

Jednotlivé básně původně netvořily kompaktní skladbu, vznikly v průběhu tří desetiletí, ale dohromady celá ta kompozice dává veliký smysl. Je to výpověď o životě, který plyne „jako smrdutá líná bažina“ i „jako úprk splašených antilop“. O naději, o těšení i o tom, na čem nakonec záleží.

Je to to nejmenší divadlo, které je na letošním Hronově k vidění – a přitom je obrovské.

Michal Zahálka

Recenze

Představte si, že je tma ...

Notný kus téhle něžně poetické inscenace nasypal do programu letošního Jiráskova Hronova Šrámkův Písek prostřednictvím nominace ve jménu divadla experimentálního. A svůj dílek přispěla Loutkářská Chrudim, která meditačně laděné Přesypání doporučila.

Když se řekne Hana Voříšková, tak většina poučených návštěvníků už ví...

Ví, jak se na představení naladit. Ví, že půjde s největší pravděpodobností o divadlo výtvarné nebo přesněji – jak je sama autorka v minulosti opakovaně označila – o divadlo obrázkové. Ví, že půjde velmi pravděpodobně o divadlo jedné herečky, několika předmětů a řada neokázalých, ale o to lepších nápadů. Ví, že ho čeká vizualizovaná poezie života. Náhodou přitom není ani skutečnost, že je Hana Voříšková svou hlavní profesí učitelka, konkrétně na ZUŠ a ještě přesněji ve výtvarném oboru. Její práce s tvorbou jevištního obrazu je sice drobnokresebná, ale naprosto přirozená, za každých okolností samozřejmá. Má klidný a laskavý hlas, kterým kolem sebe rozprostírá přátelskou atmosféru, ovšem který současně nepostrádá jakýsi spodní tón autority vedené životní zkušeností a smyslem pro pokoru před osudem. Kdyžkoli performerka promluví, cítíte se v bezpečí, je vám dobře a na chvíli uvěříte i tomu, že svět kolem vás má nějaký smysluplný vnitřní řád, se kterým nemá smysl se rvát. Takovou paní učitelku by chtěl mít každý. Jevištní existence Hany Voříškové působí jako okamžitý a zcela autentický přepis její fantazie, jako takové divadelní EEG, zaznamenávající a v přímém přenosu zveřejňující autorčiny myšlenky a představy, její bohatý a veskrze básnivý vnitřní svět. Poetika komorních inscenací Hany Voříškové je dlouhodobě nezaměnitelná a zároveň i neměnná. Mile překvapuje novými nápady pro pokračující komunikaci starých a stále živých témat, nešokuje však novými výboji. Herecký projev a temporytmus jevištního vyprávění vedou diváky k meditaci či snění. Jak je komu líbo.

„Představte si, že je tma“, zazní na začátku a já bez mrknutí oka poslechnu. Vůbec neřeším, že to zřejmě vůbec není běžná součást inscenace. Že je to daleko spíš reakce na smutnou skutečnost, že se organizátorům nepodařilo tento rok sál Myšárny kvalitně zatemnit. Je mi to jedno, já totiž veden charismatem Hanky Voříškové toužím poslechnout a prahnu po tom si představovat. Představím si tedy, že je tma a dál už jedu na vlně fantazie až do konce.

Žena v režné košili a v kalhotách. Tušený stůl pod režným zeleným ubrusem. Dřevěná židle. Jednoduché, ale funkční divadelní světlo založené na drobném tónování intenzity podle potřeby příběhu.

Pytl plný pšenice. Hromada zrní, ze které se při manipulaci sem tam vznesou obláčky obilného prachu. Malá dřevěná naběračka a bílá smaltovaná miska. A taky příběh o koloběhu života a o domově. Jaro nám evokuje text zmínkou jarních květů, buď sněženek, nebo bledulí, ani teď nevím, o to nakonec nešlo. Hromada zrní se zásahe malířské dlaně performerky změnila v cestu. Někde zrní ale přeci jen ještě zbývá v pytli a není ho málo. Příběh

může pokračovat minimálně do zimy. Druhá ruka dvěma prsty, štrádajícími v pytli vydává zvuk kroků v tajícím sněhu. Motiv poutníka se vpíjí do tématu mizejícího času v opakujícím se ročním cyklu. Do smyslu lidského života v souvislosti s jeho konečností. Do úvah o roli svobody a o schopnosti se osvobodit. Téma času je sdělováno ve fantazijním bezčasí, čímž inscenátorka podprahově připomíná význam pozastavení, důležitost nacházet i v tom vymezeném životním čase chvíle pro duchovní usebrání, pro psychohygienu.

Odvážili byste se? Zeptá se herečka a odváží část zrní pro svou jevištní silniční stavbu, křehký divadelní znak cesty životní. Text, bohatý na vynalézavé slovní hříčky, je kompaktní kompozicí vlastní poezie Hany Voříškové z posledních třiceti let.

Ještě ne. Už ano. Ještě ano.

Následuje série vět začínajících částicí AŽ. Herečka tak vypráví o životě a hledání se v něm. Nabírá jednu lžici zrní za druhou a přenáší ji z pytle do díže. Při jednom takovém „až“ a jednom takovém přenosu lžice nedolétne do místy. Nenápadně škobrtne o její okraj a vysype se na ubrus.

Ale nebojte se, obraz života nekončí, jen se zpomaluje a osvobozuje z mechanických pohybů. Je třeba odvážit i duši. Vypořá-

dat věci života.

Na cestě je vodní plocha, oko rybáře splývá s hladinou, je pozorné, ale zlatou rybku až příliš dobře kryje svými záblesky slunce. Nikdy nebude ulovena. Přesto je dobré po ní toužit. Po něčem toužit. Mít sny. Rybář, mlynář, zrní a díže, stůl a naběračka. Inscenace pracuje s archetypy domova. Českého domova. V tom nejlepším slova smyslu bez hloupých nacionalistických příchutí.

Text je o letu balónem a o shazování zátěže. O srovnání se s osudem nebo chcete-li s Bohem. A především pak o vyrovnání sama se sebou. Pokud se poddám příběhu, svléknu se na jeho konci z těla a pošlu je s odstřiženým košem k zemi, zatímco moje duše splyne s donekonečna letícím balónem.

Hana Voříšková své texty místy jen ilustruje, jinde rozehrává, aby obrazem násobila význam textu.

Už ano. Ještě ano. Už ne.

A vše opět končí ve tmě, kterou je snadné si představit i tam, kde není. Inscenace měla svou genezi. Původně se nehrálo se změn, nýbrž s rýží. Myslím, že změna byla k lepšímu, protože v našem kulturním prostředí nese zrna jako znak daleko silnější význam. Ještě bych doporučil nespolehat se na to, co zrovna v tom kterém prostoru bude, a trvat na obyčejném dřevěném stole. Ty červené kovové nohy moderní školní lavice, které vyčuhovaly z pod zeleného ubrusu, byly pěstí pro oko. Nicméně díky výzvě „představte si, že je tma“, jsem dostal kód, s jehož pomocí jsem si rychle odmyslel i tuhle drobnou nepatřičnost. Hance Voříškové za její kouzla děkuji.

Pokud jde o pořadatele, ti by mohli o něco lépe kouzlit svými činy. Zatemnit malý sál Myšárny tak, aby v ní vznikla skutečná tma i ve dne, to je snad splnitelné přání. A pokud ne, bojím se, co všechno si budeme muset představovat za rok.

Luděk Horký

dobrým divákem. Nedokážu soustředěně sledovat tři představení denně, většinou delší než hodinu. Někdy při nich usínám únavou.

Protiváhou k divadelním festivalům jsou pro mě výlety s divadlem na odlehlá místa na venkově, na fary, na malé obecní slavnosti nebo do rodin, při příležitosti rodinných svátků, návštěv s přáteli. Tam často mezi diváky potkám lidi, kteří divadlo nevyhledávají, neobdivují, nemají s ním zkušenosti a třeba se v hledišti ocitli i náhodou. Získat pozornost a přízeň takových diváků nebývá snadné. Podaří-li se mi, že se z přihlížejícího stane během představení účastník, je to pro mě velké ocenění. Ne menší než pozvání na Jiráskův Hronov.

Vladimír Hulec

Pověz mi, zrcadlo

Mně se to tak líbilo, že jsem šla třikrát.

Eva

Tohle nikdy nezklame – malý zázrak.

Věra

Je zajímavé, jak se s minimem výrazových prostředků dá udělat tak milá a přitom tak hluboká věc.

Petra

Já mám věci Hanky Voříškové rád. Všechny.

Honza

Výtvarně i interpretačně krásné.

Ilona

Autorské ohlédnutí

Hronov
je pro nás Mekka

Rozhovor s režisérem Petrem Říhou.

Proč jste si vybrali právě hru Neila Simona?

Máme rádi komedie. A všechny je vybíráme buď podle synopsí Dilie nebo podle youtube záznamů divadelních představení z ciziny. A také se řídíme podle obsazení dané hry.

S jakými pocity vystupujete na Hronově? Je to představení jako každé jiné nebo je něčím specifické?

Je to pro nás Mekka. Po tom, aby se dostal na Hronov, touží zřejmě každý ochotník. Já po tom toužil celý život a daří se mi to až ke stáru. Jsme tu potřetí v poslední době, předtím se nám dostat se sem nedařilo. Jezdíme sem rádi, ale specifčnost, o které jste hovořil, spočívá i v tom, že má každý větší trému než obvykle. Bohužel jsme letos nestihli přijet na víc dnů, jsme tu s manželkou jen na čtyři dny. To, že jsme nestihli některá představení, nás moc mrzí. Nedostali jsme se ani na Pastorkyňu, neviděli jsme libický soubor, snad je uvidíme někdy jindy.

Asi není příliš jednoduché zkoušet na festival v pandemické době...

Představení vzniklo ještě před pandemií. Pak nám nezbylo nic jiného, než nehrát. Loni jsme hráli Řeči dvakrát v Dobřichovicích v létě venku na Divadelních slavnostech. Pak se zase rok nic nesešlo. Nemáme kde zkoušet uvnitř. Hospody byly zavřené, nedalo se zkoušet tedy ani v nich. Tak jsme zkoušeli u nás na zahradě. Nedávno jsme to obehrali jednou v Dobřichovicích, bohužel přešlo, tak to nebylo ono.

Takže jste přijeli vlastně bez nějakého zásadnějšího zkoušení?

Žádná zásadní generálka nebyla, jen opřašovačky, kterých se někteří členové souboru ještě ani nemohli zúčastnit. Všichni jsou vytížení a na zkoušky se domlouvalo velmi špatně. Pouze na jedné zkoušce jsme se sešli všichni. Bylo těžké to dát dohromady.

Kolik máte repríz s představením Řeči? Asi příliš mnoho ne...

Není to tak zlé. Hráli jsme to před třemi lety. Myslím, že máme okolo dvanácti repríz. A sem nás vybrali podle našeho záznamu z Dobřichovic.

Dobřichovická divadelní společnost,
Dobřichovice – Řeči

Neřetězení

„Je to úplně jiná hra, než jaké jsem dosud psal,“ prohlásil o svých Řečech Neil Simon roku 1988 v rozhovoru pro New York Times. „Je to moje první fraška.“ Pokud jde o to první tvrzení, můžeme proslulému dramatikovi klidně věřit, ale v tom druhém se plete – žádná fraška to navzdory vnějškovým indiciím není.

Ve frašce řeší hrdinové situaci, která je zásadním způsobem ohrožuje: mohou přijít o vztah, o postavení, o život. V Řečech musejí hlavní hrdinové dvě třetiny hry tajit Charleyho pravděpodobný pokus o sebevraždu před lidmi, kteří ovšem nemají vůbec žádný důvod s nimi v tom tutlání nespolupracovat, protože to jsou všichni Charleyho nejlepší přátelé – takže když si během pauzy mezi prvním a druhým dějstvím všechno navzájem přiznají, nezmění se absolutně nic. Teprve potom se na scéně objevuje nějaká postava autority (policisty Welche), jež by mohla podstatnější problém způsobit, ale ve skutečnosti se nezdá, že by představoval nějaké reálné ohrožení.

Ve frašce onu překerní situaci postavy řeší vždy se snahou pokud možno logicky a přímočaře dosáhnout cíle – ale okolnosti je postupně dovádějí k tomu, že se zaplétají do vlastních lží a plánů. V Řečech se postavy dvě třetiny hry jen snaží dělat, že se nic neděje, a vrchol zaplétání je to, že se nechají pokládat za číšníka či kuchařku.

Ve frašce vede ono zaplétání k řetězení dalších a dalších konstrukcí, malérů a průšvihů. V Řečech se zhusta dějí zcela separátní situace, které nevedou odnikud nikam, a kdyby se neodehrály, lauter nic se v rámci konstrukce příběhu nestane. Skoro jedině, co v textu opravdu funguje, jsou na celko-

vé fraškovité situaci naprosto nezávislé komorní partnerské dialogy (zejména duel Glenna a Cassie) – což je ale vlastně něco, s čím má Simon na rozdíl od frašky velkou zkušenost, viz například slavné Apartmá v Kalifornii.

Dobřichovická inscenace má všechny kvality, na něž jsme od tohoto souboru zvyklí: cit pro timing, syté, leč vesměs nekarikující komediální herectví, dobře vyrobenou scénu (snad jen s tou výhradou, že vynecháním dveří do sklepa, za nimiž se celou dobu skrývá pohřešovaná Myra, se inscenace připravuje o pomyslnou čechovovskou pušku). Jejich zkušenost s žánrem frašky je tu znát. Bohužel mnohem víc je ale znát tehdejší nezkušenost Neila Simona. Jediné, co se na jevišti v dobřichovické inscenaci řetězí, nejsou fraškovité situace, ale proužky barevného papíru, jež visí jako dekorace na zábradlí. Na dvě a půl hodiny je to přese všechny sympatie k souboru a jeho energii bohužel málo.

Michal Zahálka

Recenze

P.S.: Jen drobný podotek pro případná dramaturgická zamýšlení. Překladatel Alexander Jerie se rozhodl postavu, jež se v originálu jmenuje Cookie, přejmenovat na Karamelu. Cookie ovšem má více významů než jen „sušenka“ (může to slangově znamenat například „vagina“ nebo „blázen“). Replika „Aspoň vidíte, proč se jmenuje Karamela“ tudíž nedává smysl z jistého důvodu – a při inscenování jakéhokoliv textu je dobré se zamyslet, jestli opravdu víme, co se každou konkrétní větou chce říct.

Takové těžké období

„Procházel jsem si tehdy takovým těžkým obdobím; rozhodl jsem se něco napsat, protože práce je pro mě vždy očisťující, a měl jsem za to, že by bylo dobré pustit se do komedie.“ Těmito slovy se k okolnostem vzniku frašky *Řeči* (*Rumors*, 1988) vyjádřil sám její autor, americký scénárista, spisovatel a dramatik Neil Simon (1927–2018) v listopadu 1988 pro *New York Times*. Laureát mnoha literárních i filmových ocenění (mj. i Pulitzerovy ceny) je autorem více než 30 divadelních her a podobného počtu scénářů a na českých jevištích je jako doma: inscenační databáze IDU registruje 143 profesionálních inscenací jeho textů za posledních 55 let, což znamená dva až tři Simonovy ročně.

Mezi jeho nejvýznamnější texty patří romantická komedie *Bosé nohy v parku* (*Barefoot in the Park*, 1963), záměnová komedie *Podivný pár* (*The Odd Couple*, 1965), „povídková“ komedie *Apartmá o hotelu Plaza* (*Plaza Suite*, 1968), drama *Drobečky z perníku* (*The Gingerbread Lady*, 1970), bilanční *Vstupte!* (*The Sunshine Boys*, 1972) a čechovovská komedie se zpěvy *Hodný pan doktor* (*The Good Doctor*, 1973). *Řeči* jsou v tomto žebříčku popularity na spodních příčkách a dlužno podotknout, že je dosti pochopitelné proč. Není to však jistě jenom tím, že měl tehdy na konci osmdesátých let slavný autor „těžké období“. Hra je totiž velmi silně vázána na americké realie, způsob života, politiku a jurisdikci (ostatně po broadwayské premiéře se odehrálo úctyhodných 535 repríz). Jeden z těchto problémů je skryt již v počáteční motivaci všech postav snažit se zatajit Charlieho pokus o sebevraždu, neboť v USA je (resp. donedávna byl) na rozdíl od logické beztrávnosti v Evropě tento považován

za trestný čin (v současné době jsou neúspěšní sebevrazi „pouze“ pokutováni).

Odhlédneme-li přesto od těchto svazujících odkazů, text dvouaktové frašky je nesnesitelně přeplněný všemi typy slovního humoru, téměř za každou replikou následuje břitká reakce; některá fakta a pasáže se donekonečna opakují a vysvětlují, a když se patrně autorovi tehdy přitížilo nejvíce, nechává jednu postavu téměř ohluchnout a (ač se Saša Jerie v překladu snaží sebevíc) většina vtipů se přenesla do roviny přeslechů „sluší/sushi“ a dalšího a dalšího opakování a nekonečného nastavování situací.

„No a co teď s tím, že jo?“, jak by řekl Jan Císař. Dobřichovická divadelní společnost jako reprezentant venkovského divadla (ach, jak bych si přál mít venkovskou chaloupku 20 km od Prahy mezi všemi těmi vilkami) sází vše na jedinou kartu: na doslovné předvedení úplného textu, který šperkuje několika opominutelnými gagy (konkrétně jsem jich ve stopadesátiminutové stopáži napočítal

asi pět). Se Simonovými předlohami jsem nikdy nepracoval, ovšem nepředpokládám, že by autor ve svých hrách zakazoval

razantněji škrtat. Pokud se vůbec do krácení dobřichovičtí pustili, patrně s těmito zásahy šetřili. Mohu se jen domnívat, že je to možná z důvodu vysoké ceny autorských práv a každá replika je pak s přibývajícím škrti dražší a dražší.

Inscenace tak není vůbec pohotová, pronikavá ani drásavá, satirické šlehy a vtipy se nedaří, situace jsou spíše fotografické momentky, telefon nikdo nebere a dveře nikdo neotvírá, i když se zvoní jako na lesy, a pořád někdo chodí ty čtyři schody nahoru a dolů, a pořád někdo odchází a přichází do a z některých ze sedmi dveří, sedá si na židli nebo vstává z pohovky, tempo dialogů je špikováno podivnými pauzami, snad na smích (ale ten přichází zřídka). Moji pozornost tak už jen drží hlídání mezí, za které jsou autor spolu s inscenátory schopni absurditu celé story posouvat. A tak mě třeba baví, že vzdálenost od parkoviště ke vchodu do domu se v průběhu hry prodlužuje až téměř na kilometr, protože množství informací, které si postavy při pozorování přichozích stíhají sdělit (resp. zopakovat), se neustále zvětšuje. Tohle posouvání mezí je sice stavebním kamenem frašky, avšak zde se děje jaksimimoděk, náhodou či dokonce omylem.

A na závěr je vše korunováno broadwaysky připravenou děkovačkou s choreografií, která absolutně nereflexuje reakci publika a válkuje jej za zvuků ikonické písně *You Never Can Tell* Chuckyho Berryho z roku 1964 o svatbě a životě chudého páru teenagerů, a další mez absurdity je překonána! A já si jen říkám, že když jsem si právě prošel takovým těžkým obdobím, jestli bych neměl napsat komedii...

Ivo Kristián Kubák

Máte připravený nějaký další titul?

Měli jsme rozezkoušenou Charleyovu tetu, premiéru jsme měli mít vloni, ale kvůli pandemii jsme museli zkoušení přerušit. Tak jsme doufali, že bude premiéra letos a zase se nedalo zkoušet. Nejsem si úplně jistý, že ji doděláme. Kdo ví, co bude na podzim. A nevím, jestli tento titul ještě táhne diváky.

Honza Šoácha

Pověz mi, zrcadlo

Na komedii to moc zábavné nebylo... jo, i jsem se párkrát zasmál.

Jarda

Nebyly tam situace, gagy – no, nevím.

Martin

Tyhle komedie jsou docela těžké. Vyznat se ve všech těch dveřích, aby se otevíraly, kdy mají.

Věra

Já vlastně tu zápletku úplně nepochopil. Jak to vlastně bylo?

Láďa

Nejlíp se mi líbila ta herečka, jak všechny líbala a zvedala nožku.

Honza

Lidi mají rádi komedie, tak to asi bude úspěšné. Ale podle mě to patří k Simonovým spíš slabším komediím.

Jana

Nehraj!

Seminář HJ jako Herecké jednání

Ještě v pátek ráno to vypadalo, že tento článek bude o semináři, který vede režisér Štěpán Pácl. V pátek odpoledne už ale bylo jisté, že změna je život a nemoc se neptá. A tak se vedení semináře Herecké jednání ujali pedagog herectví a dramaturg Miroslav Ondra a režisér Mikoláš Týc.

Spolu s patnáctkou frekventantů se snaží najít cestu k jednání, a to nikoli primárně slovem, ale pohybem, gestem, výrazem ve tváři. „Jediné, co jsem věděl o koncepci, bylo, že jde o herecké jednání. Vůbec jsem netušil, co má Štěpán v plánu. Ale tím, že jsem pedagog herectví, chtěl jsem dodržet zadání, tedy herecké jednání. Čím déle pracujeme, tím víc se mi ukazuje, že jsem zvolil zajímavou cestu. Vůbec nemám potřebu se dostávat do jiných žánrů,“ popisuje Ondra, když ho přicházíme navštívit.

„Zнала jsem Štěpána až letos od Pikniku Volyně, takže jsem neměla žádná nová očekávání,“ říká seminaristka Kristýna. Proto náhlou změnu přijala v klidu. „Navíc Miroš se mi moc líbí lidsky,“ přiznává.

V učebně jsme svědky cvičení, které mají potlačit slovo a učit seminaristy jednat pohybem, gestem. A také na nějakou akci kolegy reagovat. „Zkuste

na podnět partnera reagovat něčím neočekávaným, třeba i protichůdným,“ nabádají oba pedagogové. A během chvíle se před našima očima odehrávají interakce, z nichž dokonce můžeme vyčíst i jistý příběh, dění, konflikt. „Hledejme vztah, ten je důležitý v jevištní tvorbě. Divák musí poznat, jaké mají jevištní postavy mezi sebou vztah,“ upozorňuje Týc.

Nehraj. To je důležité slovo, které čas od času při cvičeních zaznívá. Seminaristé mají sázet na in-

Co se děje v seminářích

stinkt, intuici a nikoli racionální herecký projev.

I proto se ještě i ve čtvrtek drží dále od slova. „Snažíme se oddělit od sebe jednání slovem a jednání pohybem. Ukázalo se nám, jak je pro lidi přirozené jednání slovem, že na to ostatní zapomínají. Proto jsme slovo ze semináře doposud vytěšňovali,“ říká Miroslav. Proto vidíme cvičení a etudy, které využívají pohyb, gesto.

„Je to vlastně skvělé, uvědomit si, že na jevišti hraje důležitou roli každá složka, kromě slova i pohyb, gesto. Zjistila jsem, například na představení Hamleti, že si víc všímám detailů a víc jsem si to užila,“ těší se z náplně semináře Kristýna.

Patnáctka seminaristů totiž nepracuje s konkrétními dramatickými texty, žádné s sebou nemají, žádné se neučí. „Nic takového, snažili jsme se to omezit na pohyb, kontakt, pohled. Na spolupráci s partnerem. Teprve teď si na nějakých cvičeních chceme zkusit zapojit slovní projev. Ale naprosté minimum, jednoduché věty,“ popisuje Mikoláš. Výsledkem by mělo být zjistit, nakolik ovlivní práci, když je text připojený.

I beze slov je vidět, jak spolupracující dvojice dokážou po chvíli hledání, reakce jeden na druhého a hlavně bez jakékoli předchozí domluvy dojít během chvíle k takřka ucelenému vzájemnému vztahu. Milostnému, kolegiálnímu, možná i rodinnému. Zároveň se učí vnímat prostor, protože při cvičení, která vidíme, jsou zapojeny všechny dvojice či trojice a prostor mají jen jeden. Židli využije jeden pár, aby se během chvíle stala dočasnou rekvizitou jiné dvojici. Fascinující i obyčejné zároveň.

„Je zajímavé, že jakmile zapojí herec, profesionální i amatérský, slovo, zapomene často na jednání pohybové, ztuhne,“ loučí se s redakční návštěvou Miroslav Ondra.

Martin Rumler

Od tématu k divadelnímu tvaru

PRO jako PROCes a PROdukt

Seminář pod vedením Jana Mrázka a Pavla Skály se koná již potřetí, ale v letošním roce zaznamenal zásadní posun, když se stal seminářem tříletým. Jak říká anotace kurzu v informaci Jiráskova Hronova, je určen pro ty, kteří hledají cesty k tvorbě, pro budoucí pedagogy a lektory nejen dramatické výchovy, i pro ty, kteří chtějí načerpat inspiraci nebo se sebezpoznavat. Setkání budou probíhat dvakrát do roka, vždy na Jiráskově Hronově a pak začátkem dubna v Mostě na festivalu Přemostění. A první část této divadelní tříletky začala právě letos.

„Již v názvu semináře samotném je řečeno, o co nám vlastně jde. O cestu od tématu k ucelenému divadelnímu tvaru. S tím, že pouť k divadelnímu tvaru nemusí být o pouhém nazkoušení a odehrání představení. V průběhu zkoušení je zcela jistě možné se rozvinout v celé řadě věcí, což je vlastně princip dramatické výchovy i jiných přidružených směrů, které berou divadlo jako prostředek k růstu člověka nebo stejně zaměřené skupiny lidí,“ vysvětluje jeden z lektorů semináře Jan Mrázek a dodává, že účastníci kursu hrají hry, absolvují cvičení, hodně improvizují a přes improvizaci se snaží objevovat svoje způsoby myšlení a jednání na divadle i v běžných životech. Dívají se okolo sebe a sbírají témata tak, aby někdy v budoucnu mohl ze získaných poznatků vzniknout divadelní tvar.

Na otázku, zda v semináři jeho účastníci pracují na konkrétním textu, odpovídá, že v určité fázi tříletého semináře přijde na řadu i text, který bude vycházet z nějakého zásadního tématu. Dosud se však projekt nachází ve stádiu PROCesu a na PROdukt si budou seminaristé muset ještě nějakou chvíli počkat. Nedá mi to a ptám se lektora na podobnost semináře s KOPRem (*Kurz prak-*

tické režie – čtyřletý vzdělávací projekt určený režisérům amatérských divadelních souborů.)

„Náš seminář je ke KOPRu často přirovnáván. Semináře se budou účastnit v průběhu tří let stále stejní lidé, již nebudeme přijímat další frekventy. Toužíme po tom, aby lidé, kteří se přihlásili letos, s námi zůstali během celých tří let,“ říká Jan Mrázek a vysvětluje, že stejně jako u KOPRu bude výsledkem kurzu divadelní tvar, který bude nakonec představen zde na Hronově.

A jak konkrétně probíhá učení seminaristů? „Děláme cvičení, která pocházejí z nejrůznějších zdrojů. Například z improvizace pocházejí cvičení, která jsou zaměřena na rytmus, na spolupráci, na koncentraci a vnímavost. Pak následuje relativně volná improvizace, která je založena na takzvané partiturní impulsu. To je pojem, který pochází z polského antro-poetického divadla – každý z účastníků má svůj arzenál gest a pohybů, které potom v improvizaci používá,“ naznačuje Jan Mrázek a k celkové koncepci kurzu dodává, že společně s druhým lektorem Pavlem Skálou mají rámcový plán. „Například na příštím běhu semináře na Přemostění v Mostě se chceme zabývat dramaturgií a budeme více do hloubky disku-

tovat o představeních na přehlídce. V dalších setkáních se budeme věnovat hlasové a pohybové výuce a v konečném důsledku i samotné tvorbě tvaru. Seminář je určen pro lidi, kteří divadelně tvoří. Jak pro pedagogy tak pro ty, kteří cítí potřebu tvořit a zatím nevědí jak.“

Seminář PRO jako PROCes a PROdukt navštěvují herci a lidi divadlem poučení, ale jsou zde i frekvenci, kteří teprve stojí na počátku svého divadelního života. Kursu se účastní i několik budoucích učitelů dramatické výchovy. Složení skupiny doplňují čtyři frekvenci, kteří absolvovali předchozí semináře dvojice Mrázek - Skála.

Bývá tradicí, že semináře Jiráskova Hronova předvedou v průběhu sobotního dopoledne něco z toho, co se v průběhu týdne naučili. „Hodně jsme se o tom bavili a došli jsme k tomu, že si uděláme předváděčku pouze pro sebe a pro mnoho pozvaných diváků. Nebude se konat v sobotu, ale v jiný čas. Zatím ještě nemáme hotový žádný ucelený tvar, který bychom chtěli předvést, říká Jan Mrázek.

Nezbývá, než si počkat na konečný výsledek za tři roky. Z dosavadního průběhu semináře a seminářů předchozích je zřejmé, že je na co se těšit.

Honzka Švácha

Jak se vám spí?

Penzion

Je až neuvěřitelné, kolika způsoby lze na Jiráskově Hronovu přečkat noc. Vedle pochybných způsobů, ke kterým patří celodenní a celonoční bdění nebo příkop u silnice zapříčiněný vínem, existuje řada míst, kde se lidé obcerstvějí tolik potřebným a ještě více zanedbávaným spánkem.

Účastníci festivalu, kteří s věkem z pohodlnější (počítám se k nim i já) rezignovali na spaní ve stanu, ve škole na karimatce a hledali pohodlnější cesty, jak trávit několik málo těch hodin, které ve festivalovém kvasu zbydou na spánek. Jednou skupinou, která se vydala touto sice poněkud dražší, ale daleko komfortnější cestou, jsou rodiny Milčinských a Suků.

„Bydlíme v penzionu Dora a spí se nám tam velmi dobře. Je to úplně super,“ říká jeden z ubytovaných Vladan Milčinský a jeho žena Sandra jej doplňuje. „Je to tři minuty od náměstí, nejlepší ubytování na Hronově a navíc s bazénem a hodným pejskem. Se školou, tělocvičnou nebo ubytovnou to vůbec nelze srovnávat. Za ta léta, co sem jezdíme, jsme zažili již řadu různých typů ubytování, ale tohle je nejlepší. Jsme zde již čtvrtý rok a doufáme, že nám to vydrží i v budoucnu. Nehodláme to měnit.“ Na finanční stránku věci jsem se zeptal Vladana. „Máme to napůl s rodinou Suků a za tři postele jsme platili okolo devíti tisíc. Celý penzion stojí na dobu Hronova na osm postelí dvacet jedna tisíc. Na to, že je to zcela vybavený rodinný dům s perfektním sociálním zařízením, se dvěma koupelnami, dvěma velkými ložnicemi, obývacím s televizí a bazénem, tak nám to nepříjde drahé.“

Honza Šoácha

0 důležitosti cigarety v českém divadle

Takhle po půlnoci se před Tritonem rozpředla debata o kouření. Dnes už se skutečné cigarety, z nichž se drolí tabák a lze je nedopatřením zapálit od filtru, stávají vzpomínkou na staré časy, ne-li fosílií. Ale byly doby – a není to zas tak dlouho, kdy byly důležitou součástí veškerých sešlostí, především těch divadelních či literárních. K diskusi na téma cigareta došlo pod vlivem vzpomínkového večera na profesora Císaře, který byl nejen mistrem slova, ale i mistrem cigaretového dýmu... Představit si jej bez tohoto doplňku se v dobách dávno minulých málokdy podařilo. Možná až v posledních letech, kdy už mu zdraví nedovolovalo věnovat se této vášni. Nicméně, pro nás starší a pokročilé, zůstává s malou bílou věcíčkou a blikavým ohýnkem nerozlučně spojen. Takže, pro mladší generaci doporučuji esej Aleny Zemančkové, ve které s gustem, velmi autenticky a velmi půvabně popisuje, jak profesor Císař přednáší a přitom kouří.

Kouření cigaret bylo dlouhá desetiletí nerozlučně spojeno s veškerými vášnivými diskusemi, sály zahalené do oblaků smradlavého dýmu vydaly za tu dobu spoustu pozoruhodných nápadů, a podívali se na pamětnické filmy třeba s Belmondem, cigareta jako rekvizita v nich nemohla chybět, neboť byla součástí image.

Pamatuji si, že pro mě coby introverta a nepříliš náruživého milovníka alkoholických nápojů bývala cigareta onou berličkou/ záminkou, díky níž jsem se necítila ve společnosti jako exot. Protože kouřili všichni. Byla to totiž jedna z mála svobod, kterou si za totality mohly dopřát všechny vrstvy obyvatelstva, všichni svorně sháněli podpultové tvrdé Sparty...

Doba se ovšem změnila. Vzpomínám na nedávnou mezinárodní diskusi, která se pořádala pro zahraniční hosty po slavném představení Olga (Horror z Hrádečku), které mimochodem bylo k vidění i na JH. Samo sebou, cigareta patřila k disentu a manželům Havlovým naprosto bez diskusí. A tato beseda zahraničních diváků se celá točila kolem toho, zda by nebylo možné cigarety na jevišti nahradit něčím méně škodlivým... Ne, nemohlo, nebylo by to autentické, snažili jsme se vysvětlit... Nepochopili. Ale fenomén kouření zůstává nerozlučně spojen s českým divadelnictvím a mnoha velikány (ať už to byl Jan Císař či Karel Makonj a další si jistě doplníte sami...)

Jana Soprová

P.S.: Podotýkám, že si uvědomuju, nezdravost tohoto zlovyku, a sama už kouřím pouze příležitostně. Ale to na důležitosti komunikační funkce tohoto fenoménu v historii českého divadla nic nemění.

Svět jako model světa

Kolikrát v životě se stane, aby člověk nahlédl na své psaní z nové perspektivy? V mém je to v této chvíli poprvé. Poprvé po skoro čtyřiceti letech píšu text z perspektivy, že ho nebude číst profesor Jan Čísař.

Jistě, stále se budu pohybovat ve světě, do nějž mne pan profesor uvedl, ve světě, který je postaven na prastaré ideji Rosenblüthové a Wienerové, a sice že „nejlepším modelem kočky je jiná, nebo pokud možno táž kočka“. Svět jako model světa, který je třeba přemodelovat a vyjmout z něj omfalos, pupek, kolem kterého se svět otáčí právě do této

chvilce. Tu jistotu, že myslím spojuje všechny, kdo přemýšlejí o slovech, kterými vzpomenu pana profesora. Skutečnost, která byla po celou dobu neměnná, prostě ta, že naše každé slovo, jež umístíme do veřejného prostoru, bude pak pan profesor reflektovat, analyzovat a nakonec mu sám, do jisté míry, dá skrze svou interpretaci hodnotu, kterou ve světě dané slovo zaujme.

Přesně tak bylo každé mé slovo, alespoň do této chvíle, vysloveno s vědomím, že ve své podstatě není slovem konečným, že je zatím jen vstupní hmotou, něčím, co opouští luno imaginace a vstupuje do světa interpretace, aby tam našlo své místo a možnou reflexi. A to s plným porozuměním všech herních principů, s vědomím meta-textových her, falešných stop, chytáků i návodů skrytých na tajných místech, která bude v našich textech jako první hledat pan profesor. Přiznávám a myslím, že se v tomto absolutně neliším od ostatních autorů ohlížejících se za životem a dílem Jana Čísaře, že přesně toto bylo – pro

mne posledních skoro čtyřicet let – jednou z největších intelektuálních radostí.

Nedokážu chápat psaní jinak než jako hru. V tomto smyslu odešel můj nejmilejší partner v této hře, a pokud se v této situaci necítím zoufale osamělý, tak jen proto, že jsme v ní všichni, kdo píšeme. Nezbyvá nám tedy než se znovu vrátit k dalšímu z oblíbených citátů pana profesora, a sice k myšlence Lubomíra Doležela, v níž tvorba spočívá v modelaci světa, jenž nebyl předtím k dispozici. Svět bez Jana Čísaře bude světem, který nejenže pro všechny z nás nebyl k dispozici, ale byl

i mimo naši představu.

První analýzu pana profesora jsme si s Nejhodnějšími medvídky vyslechli ve druhé polovině osmdesátých let, a smím-li citovat našeho prvního herce-milovníka Daniela Vavříka, nikdy by mne nenapadlo, že přijedem s Medvídky na festival a nebude tam Čísař.

Nevím, jakým způsobem se k této situaci postavit. Snad jedině tím, že se pokusíme ztraceného Čísaře znovu vymodelovat s vědomím oné již zmíněné myšlenky Rosenblüthovy a Wienerovy, a sice že „nejlepším modelem Čísaře je jiný, nebo pokud možno týž Čísař“. V tomto smyslu je Čísař nesmrtelný a zůstává tu s námi. On, Mirko Mirko, a samozřejmě i jeho stroj času.

Děkuju za všechno. Za to, co bylo, a ještě víc za to, co zůstává.

René Levínský (dramatik, matematik a zakladatel souboru Nejhodnější medvídky, průvodce střeďečního vzpomínání v Sále Josefa Čapka – Jan Čísař, gurmán života a divadla)

Jan Čísař je s námi

Předváděčky seminářů

Sál Josefa Čapka Sobota 7. 8. od 10hod

ABC - ABeCe Divadla

TP – Tvůrčí psaní

NC – Nový cirkus.

Seminaristi NC se budou účastnit průvodu Hronovem

P – Pantomima

Po týdnu etudování a hledání témat nás zaujala jedna historická událost. Zpracovali jsme ji neverbálně a vy se konečně dozvíte, jak to doopravdy bylo.

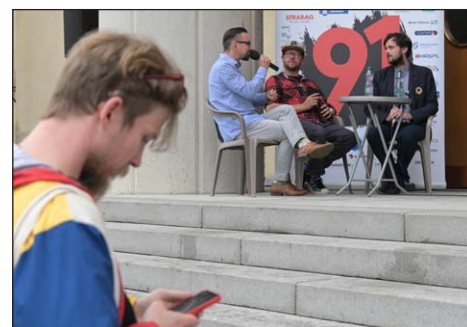
L-A-M - Loutka Animace Manipulace

Už jste někdy viděli loutkáře bez loutky hrající loutky? Nebo kterak Vám toaletní papír předvede dojemnou metaforu života? To vše a možná i něco navíc Vám předvedou čerství, ze semináře vzešli loutkáři. Bez loutek. Hrající loutky. Fakt!"

HD a THT - Hudební dílna a Tvorba hudebního textu

Za devatero objíždkami, v lesích tónů a aglomeracích slov žily pospolu dvě skupiny seminaristů. Ti seminaristé si napsali boty, z vláken melodií utkali látku na outdoorové haveloky a opírajíce se o vycházkové hole tradic a kulturních kontextů překonali žízeň a překonali spánek, aby vám přinesli dávný příběh Sněhurky a většího množství trpaslíků. Dovolujeme si vás tímto pozvat na výslednou muzikálovou tříšť seminářů Hudební dílna (HD) a Tvorba hudebního textu (THT).

Jan Julínek

Uvidíme, uslyšíme...

Pátek 6. srpna

Hlavní program

16.15 a 18.45 a 21.00 Sál Josefa Čapka 55'
Všecky Barvy, Most
Soví zpěv

15.30 a 18.00 Jiráskovo divadlo 60'
Divadlo Drak, Hradec Králové
Bílý Tesák – inspirativní program

14.30 a 17.15 a 20.30 Myšárna 50'
Divadlo Navenek, Kadaň
Všechny báječné věci

11.00 a 14.00 a 19.30 Sál Josefa Čapka 70' BLOK
HOP-HOP, ZUŠ Ostrov
Natálčin Andulák
Prostomyslná Rodina Nemravova,
ZUŠ Uherské Hradiště
PopArtová píseň Slavná kauza Bakinghem

Doprovodný program

13.00–14.00 náměstí Čs. armády
Festivalové minuty
15.00–15.50 park A. Jiráska – hlavní stage
Mikulkovy pohádky Divadlo ELF, Praha
16.00–16.50 park A. Jiráska – malá stage
Truhlík a Truhlička – Stolování Divadlo z Truhlice, Zlín
17.30–18.40 park A. Jiráska – malá stage
O.Y.E.P. RosArt, Ružomberok
19.30–20.30 náměstí Čs. armády
Koncert Kočovného divadla Ad Hoc
19.30–20.30 park A. Jiráska – hlavní stage
Devítka – koncert
20.45–22.00 park A. Jiráska – malá stage
Zakázané uvolnění SemTamFór, Slavičín
22.15–23.35 meditační zahrada u k. Věch svatých
Poříčská madona Divadlo Kámen, Praha
22.30–23.30 park A. Jiráska – velká stage
Good company koncert
23.30–00.30 park A. Jiráska – malá stage
Improzápas B.I.Z.O.N.I., Hradec Králové

 Zpravodaj
91. Jiráskova Hronova 2021

Vydává organizační štáb.

Redakce: Jana Soprová (šéfredaktorka),
Jitka Šotkovská, Martin Rumler, Jan Švácha,
Vladimír Hulec, Michal Zahálka (redaktoři),
spolupracovnice redakce Veronika Matušová,
Ivo Mičkal (foto), Michal Drtina (grafika a zlom).
Neprošlo jazykovou korekturou.
Stránky festivalu: <http://www.jiraskuvhronov.info>
E-mail: jasop@centrum.cz

Putování po hronovském kraji

Redakce Zpravodaje mě letos požádala o osm turistických výletů do okolí Hronova. O mně se totiž ví, že jsem kromě divadla též milovníkem pěšího máchovského putování po kraji, k němuž mě za ta léta, co jezdím na Jiráskův Hronov, poutá velká láska. Je to kraj zá-
dumčivý, hlubokých lesů, stolových hor, skalnatých zákoutí, zázračných studánek, po němž je rozese-
to mnoho skromných i okázalých skvostů barokní architektury. A také kraj prostoupený literárním odkazem minulosti. Stojí za to se po něm porozhlédnout a objevit jeho krásu.

Radmila Hrdinová

Trocha poezie...

Jak spí opravdoví hustáči?

Cvočky v nose, pecky v uších
v těžkých botách, křehcí v duších,
antisystémovým spánkem,
s revoltou a s punkem.

Znáte to slovo?

Některé nápoje, jsou-li mi nality
působí závažné liminality.

Boží

Po všech těch staletích stejně nic nevíme,
a tak se hádáme jako kluci.
Bůh stvořil zemi a světlo a nebesa
absurdní humor...
a evoluci.

Láska neverdies

Láska?
Zmatní, ztuční, svraská.

Jan Duchek

Lingvistický koutek

V semináři THT (Tvorba hudebního textu) se pilně pracuje. O tom svědčí několik nových termínů, které vznikly při textování. Původní pokusení nabídnout to jako kvíz jsme nakonec zavrhlí, protože to by fakt asi nikdo nevyužil...

Tramže – řeka v Tramtárii
Špekořez – otlak způsobený gumou spodního prádla
Blbostér – poloautomatický generátor hloupostí
Tmačka – černá kočka

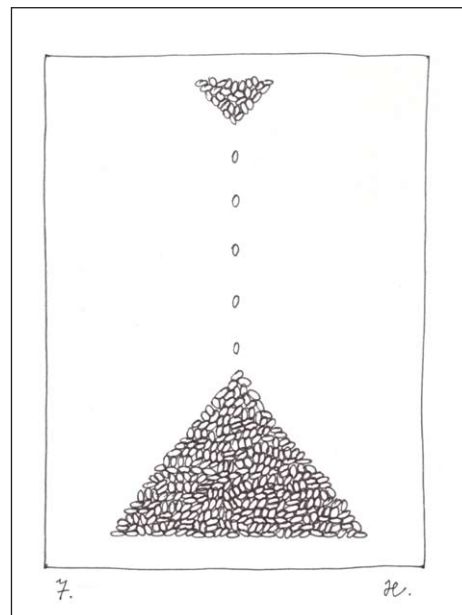
Putování sedmé: Jírova hora a Rokytník

Za půvabnými místy nemusíme běžet až do Polska, jsou i hned za Hronovem. Směrem na Velký Dřevíč se nad městem vypíná zalesněná Jírova hora, na jejímž úpatí v 19. století probíhaly pokusy těžit černé uhlí (viz Jiráskova kronika U nás). Po jejím úbočí stoupá už od Jiráskova domku červená značka až na hřeben Jestřebích hor, k nimž Jírova hora patří, je součástí tzv. Maternického hřbetu. Na vrcholu měla stát v roce 1939 dělostřelecká tvrz jako součást hraničního opevnění, ale nikdy nebyla vybudována. Asi je to dobře. My vrchol mineme po červené značce a pokračujeme až na rozcestí U Jírovy hory a odtud po modré do Rokytníku, kde stojí Kaple Nejsvětější Trojice s nápisem, který by si turisté měli vzít za své heslo: Festina lente! (Spěchej pomalu!). Z Rokytníku se po cyklostezce vrátíme zpět do Velkého Dřevíče a odtud do Hronova. Celkem něco přes 10 km. Krásná, turisty méně navštěvovaná cesta.

Jírova Hora, pohled směr Velký Dřevíč

Jiráskův Hronov Den sedmý

red

Kresba: Hana Voříšková